

3R CRÈDIT : "DE LA DICTADURA A LA DEMOCRÀCIA"
(1959-1975)

UNITAT DIDÀCTICA 2

TRANSICIÓ I DEMOCRÀCIA

1- La Legislatura Constituent

- 1.a. Partits Polítics
- 1.b. Tasques del Nou Govern
- 1.c. La Constitució de 1978

2- Les Autonomies

- 2.a. La consecució de les autonomies
- 2.b. L'Estatut d' Autonomia per Catalunya

3- La democràcia a Espanya

- 3.a. El Govern de la UCD
 - 3.a.1. Assalt al Congrés dels Diputats
- 3.b. El Govern del PSOE: Ingress CEE, OTAN, etc...
- 3.c. El Govern del Partit Popular

3R CRÈDIT: "DE LA DICTADURA A LA DEMOCRÀCIA" (1959-1975)

UNITAT DIDÀCTICA 2 TRANSICIÓ I DEMOCRÀCIA

1. La Legislatura Constituent

1. a. Partits Polítics

Els juny del 77 va haver-hi unes primeres eleccions democràtiques per al Congrés dels Diputats. Hi va haver moltes anomalies (majoria d'edat als 21, censos mal fets o antics,...). Amb tot la població va ser força massiva (més d'un 80 %). Van sortir, doncs, unes Corts constituents, elegides democràticament. Cal recordar partits que trobem en aquestes primeres eleccions:

PCE i PSOE: es dona molt relleu a aquests dos partits, després de 40 anys de govern segons un sol partit d'extrema dreta (la Falange) i el règim franquista va donar una mala imatge dels partits republicans (com més progressistes més dolents). Ara es tornen a legalitzar els partits que són les línies de pensament més tradicional, per això es popularitzen.

S'intenta recuperar els antics partits: antics franquistes, la Lliga regionalista, l'herència de la Falange,... però no tenen èxit. Hi ha d'altres partits que recuperen la línia amb més sort, com: PSOE, PCE, ERC,... Els altres nostàlgics no faran res.

També hi ha partits de nova creació: UCD (Adolfo Suárez), PNV, CiU, Erri Batasuna,... però omplen l'espai polític que ja havia existit abans de la guerra (liberalisme més moderat o més progressista). Veiem, doncs, que els nacionalisme hi van tenir un paper important.

El resultat de les eleccions va ser (D-433):

1ª força política - UCD, amb 165 escons (aprox.) (majoria absoluta)

2ª - PSOE, amb 119 escons

3ª - PCE-PSUC, amb 20 escons

* Alianza Popular és un partit de dretes (no extrema dreta), precedent del PP.

UCD té majoria absoluta (en les dues primeres eleccions espanyoles), per tant podrà fer el que vulgui sense haver de recórrer als pactes. Però sempre li va anar a la saga el PSOE. UCD era un partit de centre-dretes: molt obert en economia, en els principis i drets bàsics de llibertats democràtiques i drets humans; però era molt més reticent en aspectes socials com l'abort, el divorci,...

És coherent que després de 40 anys d'una dictadura d'extrema dreta surti al poder un partit de centre-dreta. Però que el segon lloc fos pels socialistes i el tercer pels comunistes mostra que hi ha una inquietud social i econòmica important per bona part de la població (té ganes de canvi i renovació - vol una política molt més progressista). I per tant en general queda afirmat que la població vol un sistema democràtic.

(parèntesi)

Els pactes electorals. N'hi ha de diversos tipus:

- Pactes preelectorals: com que hi ha partits minoritaris i tenim un sistema que afavoreix els partits majoritaris, calen pactes entre els partits abans de fer les

eleccions, s'hi presenten dos partits conjuntament. S'ha d'establir de forma molt clara i abans, molts aspectes (quins diputats i van i de quin partit, i si només n'entra un,...).

- **Pactes electorals:** es donen un cop sentenciat el fet. Per exemple: el partit vencedor no té majoria absoluta, i com que del poder legislatiu en surt l'executiu, és el partit majoritari el que nomena un líder. Si l'accepten els altres ell constitueix l'executiu. Si no el ratifiquen ni l'accepten, el rei pot presentar una terna (tres persones possibles), si no l'accepten cal dissoldre les Corts, nomenar un govern provisional, i tornar a fer eleccions. És important que no passi això perquè porta molta inestabilitat a més del gran cost econòmic. A més calen dos altres aspectes: aprovar els pressupostos generals de l'estat i el debat sobre la nació. I aquests acord normalment són per una legislatura (i en els pactes votarà d'acord a canvi de... -el que es pacti-).
- **Pactes postelectorals:** per exemple sense fer cap pacte un partit ha tret majoria simple, i un partit els va apoiar només per la ideologia (no hi ha cap compromís). Però quan aproven els pressupostos no hi està d'acord, llavors els cal pactar.

A les primeres eleccions hi va haver un pilot de partits (uns 250), però es van demanar requisits (calia aportar una documentació -programa de partit- i una colla de gent que avalés el partit). Amb això se'n van eliminar uns quants, i molts d'altres no van poder tenir representació parlamentària.

1.b. Tasques del Nou Govern

A aquest primer govern què li toca fer? D'entrada al govern i les Corts els toca fer una colla de tasques:

- Dotar el país de constitució i lleis que permetin l'assentament de la democràcia.
- Portar a terme una política econòmica que faci front a una situació de crisi (que l'any 77 ja era bastant alarmant).
- Portar a terme un procés de descentralització de l'estat, per anar donant entrada a totes les aspiracions autonòmiques de les diferents regions de l'estat.

Per això es va fer:

- Es van crear les Corts que van fer la Constitució del 78
- I per solucionar el problema econòmic va haver-hi els Pactes de la Moncloa.

Pactes de la Moncloa

La Moncloa havia estat una residència privada, llavors va patir la desamortització (i va passar a ser de l'estat), i quan es va recuperar la democràcia va semblar el lloc adequat per establir-hi la residència del president del govern (que cal que tingui una protecció i seguretat molt forta - i la Moncloa és un palau als afores de Madrid que ho permet-). Els altres dos palaus són: el del Pardo (i ara és on s'hi situen les visites oficials); i el palau de la Sarsuela on viuen els reis (que haurien de viure al Palau Reial de Madrid, però és molt gran i costa molt de mantenir). Aquests palaus són patrimoni de l'estat, i estan tots a prop, situats als afores de Madrid.

A la Moncloa, doncs, viu el president, i allà es van prendre aquests pactes (el Congrés), que són un conjunt de mesures econòmiques destinades a posar mesures d'urgència per restablir la situació econòmica. Hi havia tres aspectes molt greus:

- Mesures per disminuir el nombre de desocupats.

- Prendre un conjunt de mesures que tendeixin a parar la inflació (que és realment molt gran).
- Mesures per les quals l'estat controla els augments salarials i intenta mantenir-los en la mateixa línia que el creixement econòmic.

Les mesures són molt diverses i àmplies: moltes es dirigeixen a crear llocs de treball, potenciant la iniciativa privada. Per això també cal un clima d'estabilitat i un bon sistema de finançament.

Els pactes van ser presos per membres de la UCD, però en aquests anys hi ha una tendència dels partits a apoiar i donar suport a les mesures del govern, per evitar inestabilitat (són moments delicats i cal un consentiment de totes les forces polítiques perquè la democràcia tiri endavant i s'estableixi).

1. c. La Constitució de 1978.

Aspectes importants:

És una Constitució de consens i ambigua: tenim unes corts constituents (la seva funció es fer una constitució; quan ja la tenen són legislatives -la seva funció és legislar-). Es creen un munt de comissions i tots els membres que tenien representació en formaven part. Aquestes comissions treballen aspectes més concrets i es va presentant paulatinament al Congrés. Quan ho han aprovat al Congrés cal que ho aprovi el Senat (i ja ho hauran aprovat totes les Corts); i després cal que ho aprovi el poble. De consens vol dir que hi han participat totes les forces polítiques. Hi ha una consciència molt generalitzada en aquests moments de la transició de no crear inestabilitat en un moment difícil (la por a un altre cop de l'exèrcit, el dubte de si el poble ho volia,...), per això s'havia d'anar molt a la una, consolidar el sistema (i per això cal solidesa entre els partits a favor de la democràcia com a prioritat). A més amb la Constitució del 78 cal canviar totalment un sistema (administració, sanitat,...) i veient que tot això té un cost molt gran no es pot anar canviant cada dos per tres; es poden introduir canvis, però no una constitució diferent cada canvi de partit (la inestabilitat que hi havia hagut al segle XIX havia estat per això). La visió que es dona ara és: la Constitució és llei de lleis, l'espai on hem de caminar, per tant hem de fer un camí ample on hi càpiga tothom. És a dir, que la Constitució ha de tenir la suficient amplitud legal per permetre la governabilitat de qualsevol partit.

Per això entenem que sigui de consens i ambigua, perquè per exemple dos partits com Alianza Popular i els comunistes tenien punts de vista totalment diferents però el redactat ha de servir per tots dos, i per això cal un text ambigu i imprecís (que quan hi hagi un canvi en el govern cada partit pugui interpretar el text legal com vulgui). Lògicament, com que és un text legal per tots (tinguin la ideologia que tinguin) hi ha d'haver una Constitució ambigua i de Consens (perquè hi entrin totes les forces polítiques).

Trets més destacables de la Constitució:

- Determina que la sobirania recau en la nació (en les del segle XIX encara que ho deien no era cert, ja que sempre hi havia un sufragi restringit). Aquí, el sufragi és totalment universal.
- Declaren abolida la pena de mort.
- Accepta la formació d'un estat d'autonomies (la del 1931 concedia a Catalunya l'autonomia, però no veia que tot l'estat hagués d'estar organitzat en autonomies). Això respon el procés de descentralització de l'estat.

- Garanteix tot tipus de llibertats per les persones.
- Decreta amnistia total: als darrers anys del franquisme hi havia hagut una actitud repressiva molt dura (per això s'allibera els empresonats, deixen d'estar fixats,... per raó ideològica). Aquí hi va haver a vegades una certa decepció, perquè s'esperava una arribada massiva de gent. Després de 40 anys la gent ja s'ha arrelat a fora, i la majoria instal·lada a altres països van venir de visita però majoritàriament van tornar.
- Té en compte i està redactada d'acord amb els drets de l'home i del ciutadà.

La Constitució té 4 parts:

- 1) Preàmbul, que intenta ser una introducció en la qual defineix a grans trets l'objectiu de la Constitució.
- 2) Part dogmàtica (de la pàgina 1 a la 6), quan comença el Títol II. Aquesta conté tots els principis generals, drets, llibertats i deures fonamentals dels ciutadans.
- 3) Part orgànica (comença al Títol II, i acaba a la pàg. 17 -Títol X-). La part orgànica és la part més llarga i densa, i és aquella que regula com han de funcionar totes les institucions i òrgans de l'estat.
- 4) Conclusió (de la pàgina 17 al final). Aquí es recull a grans trets el més important que s'ha dit i es reafirma a partir d'unes disposicions addicionals.

En total té el preàmbul, 169 articles i 14 disposicions.

2. Les Autonomies

2.a. La consecució de les autonomies

El pas cap a un règim democràtic en el cas del País Basc, Catalunya,... suposava recuperar l'autonomia (que la majoria de partits havien inclòs en el seu programa polític). I el 77 després de les eleccions ja es va veure que per un bon funcionament calia un sistema d'autonomies. A més, l'11 de setembre va haver-hi una manifestació massiva reivindicativa a Catalunya (i d'altres a Bilbao,...) reclamant l'autonomia i l'Estatut. Per tant es posa en marxa la creació d'autonomies i estatuts.

A Catalunya com va anar: Suárez va establir contactes amb Tarradellas -president de la Generalitat a l'exili- (que estava al sud de França) perquè s'establís un govern provisional durant el procés de creació de l'autonomia. A finals de juny va arribar al país, va parar primer a Madrid per entrevistar-se amb el rei i amb Suárez. Llavors va arribar a Catalunya, on va ser massivament rebut. La gent demanaven l'Estatut; Tarradellas va dedicar-se totalment al procés de creació de l'autonomia. (D-453)

Aquest govern provisional que es va fer no era ni molt menys definitiu, per això no s'hi podien traspasar competències, actuava bàsicament com el transmissor del govern de Madrid. De totes maneres Tarradellas va fer que al govern català hi hagués representació dels partits polítics. Ell era d'ERC i ni es va presentar a les eleccions (ja era gran).

Com va anar al País Basc: Quan el novembre es va reconèixer la pre-autonomia basca, per tant venia un procés de creació de l'autonomia. El consell general basc també, va crear una comissió amb totes les forces polítiques basques. L'elaboració de l'Estatut basc va ser més difícil ja que no es té experiència, no hi havia hagut un precedent d'òrgan polític, no s'havia acabat l'Estatut abans de la guerra,... Així, si en el cas de Catalunya només s'havia hagut d'anar a buscar la Generalitat a l'exili aquí es va haver de crear de nou. A més, la major part dels territoris van anar reclamant la seva autonomia (abans de la guerra calia un motiu històric; ara no hi ha d'haver tant la tradició perquè es tracta d'una forma organitzativa de l'estat. I al País Basc es van disgregar els territoris

bascos (per exemple: Navarra havia tingut un referent històric, d'altres havien tingut una autonomia, d'altres res,...).

Per posar ordre a aquesta disbauxa (s'havien creat moltes autonomies descontroladament) es va crear la Llei Orgànica d'Harmonització del Procés Autòmic (la LLOHPA). Pretén ser un document que posi ordre en la creació de les diferents autonomies. (D-454). Aquesta va arribar un pèl tard (fi del 85) i ja els anys abans s'havien solucionat moltes pretensions d'autonomies (ja s'havien fet les concessions, ara només es va harmonitzar).

2.b. L'Estatut d'Autonomia per Catalunya

A Catalunya de seguida es va posar en marxa el procés de creació de l'Estatut. Un grup de 20 persones (representants de totes les forces polítiques) es van reunir a Sau i van fer el text. El text va ser aprovat a Madrid l'agost del 79; el van presentar a referèndum nacional l'octubre del 79; i després, el desembre, el rei també el va acceptar.

Per això es va preparar la creació del govern català, es van fer eleccions i queda constituït el Parlament amb el partit majoritari CiU. Es decideix nomenar com a president del Parlament català un membre d'ERC, Heribert Barrera (per motius del passat, de Macià,...), i el president de la Generalitat serà Jordi Pujol. L'Estatut va ser aprovat per un 88 % de la població catalana.

L'ESTATUT és una llei que permet i marca el funcionament d'una comunitat autònoma dins del marc legal de les competències de l'estat. L'estructura és un xic diferent a la de la Constitució:

- 1) Introducció. Deixa clar que és una comunitat autònoma, però deixant clar que és diferent de les altres per l'origen, pel sentit històric que té Catalunya, la Generalitat,... És a dir, hi ha unes raons històriques de pes que donen sentit a l'Estatut.
- 2) Preàmbul. Com en el cas de la Constitució veiem que s'hi defineix a grans trets el què és Catalunya.
- 3) Disposicions generals.
- 4) Competències de la Generalitat.
 - 4.b) Desglossa els òrgans.
- 5) Com organitza Finances i Economia.
- 6) Com reformar l'Estatut.
- 7) Disposicions addicionals; i disposicions transitòries.

3. La democràcia a Espanya.

Des de la instauració de la Democràcia hi ha hagut 4 períodes:

- 1) 1979-1982 - UCD.
- 2) 1982-1996 - PSOE
- 3) 1996- 2004 - PP

3.a. El Govern de la UCD (1979-1981)

Amb el govern de la UCD s'inicia el procés de transformació cap a la democràcia (amb Suárez al govern i Torcuato Sánchez Miranda). Es troba que ha de fer el canvi i el traspàs del règim dictatorial al democràtic. Això li suposa un gran trencament i enfrontaments (que al final portarà al partit a la pèrdua de l'electorat).

Aquest govern es troba amb diversos problemes. Per començar el greu problema econòmic que ja es va iniciar a la fi de la dictadura; el problema econòmic (que marca el punt negre del progrés econòmic). A més a moltes petites empreses no han pogut aguantar el ritme competitiu d'Europa (hi ha un gran tancament d'empreses). Afegint-hi

que abans no es pagaven impostos, i la reforma comporta una reforma total d'hisenda, i per tant ara s'han de pagar tributs. A més es viu un procés d'inflació.

Un segon problema (després de l'econòmic) és la gran activitat terrorista (sobretot al País Basc), que crea impopularitat al govern. I sobretot el que dèiem abans, el fet de trencar amb la sistematització d'abans (moltes propostes no agradaven, s'esperaven millores ràpides,...). Això s'accentua mica en mica, afegint-hi el paper de l'exèrcit, que ha perdut la importància que tenia en el franquisme. Ara només és un organisme que vetlla per l'ordre públic, és un simple organisme, sense cap tipus de protagonisme polític. Alguns sectors de l'exèrcit no ho veuen bé, i fins i tot hi ha algun intent colpista (la Conspiració Galàxia,...).

Tot això va generant problemes dins el propi partit (molts membres abandonen el partit, hi ha inestabilitat interna, rep dures crítiques,...). El resultat és que Suárez veu que no és bo, que està impeding la tasca, i el gener del 81 presenta la dimissió. El partit, doncs, presenta un altre líder (perquè el poble ja ha votat). El dia que això passa és el 23 de febrer del 81.

3.a.1. Assalt al Congrés dels Diputats.

Així, el 23 de febrer del 81 Suárez puja al govern a dimitir, la cambra li accepta, i després hauria de pujar el nou líder, Calvo Sotelo, i dir el seu programa polític i ser acceptat per la cambra. En el moment que baixa l'altre i puja aquest és quan hi ha el crit de "Todos al suelo!". Per la força un grup de militars es fa amb el control de tota la Cambra. En aquell moment Gutiérrez Mellado, un militar, era vice-president. Com que era militar de rang superior que Tejero s'hi va enfrontar, però aquest va desacatar l'ordre del militar, li va donar una empenta i el va tirar per terra (desacatar l'autoritat és un greuge important). Al moment tots van quedar al terra menys Gutiérrez Mellado, Suárez, i Carrillo. Tejero anava dient que esperaven superiors. Els sublevats es van fer també amb la ràdio, la TV,... Milans del Bosch va sortir a València amb els tancs. Però a part d'això molts dels líders que ho havien acordat es van tirar enrera. Quan van veure que les *autoridades competentes* no arribaven van agafar els líders polítics i els van portar a un quarto a part. Hi havia una ministra embarassada i la van deixar sortir. A més, hi havia una càmera filmant. Com que no hi anava ningú, Tejero es va fer fort allà. El rei va recuperar el poder com a general i cap de tots els exèrcits i va demanar que els militars revoltats deixessin les armes. Amb això els que dubtaven es van tirar enrera. També els de dins ho van sentir i molts dels soldats van començar a saltar per les finestres. Llavors les forces armades van entrar (i per tant no va arribar a més).

Es va elogiar l'aconseguir mantenir la democràcia; tot i això, es va mostrar que el sistema democràtic no era del tot consolidat (hi havia sectors que no hi estaven d'acord).

Un altre tret important del govern d'UCD és l'entrada d'Espanya a l'OTAN (Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord), organització que és fruit de la divisió del món en dos blocs (guerra freda). Espanya no hi havia pogut entrar durant la dictadura, i el govern d'UCD va voler involucrar Espanya en els organismes internacionals, per això va fer-se membre de l'OTAN. Hi va haver, respecte això, un gran rebuig i contrarietat d'alguns sectors (que havien de formar part d'un grup militar que requeria un cost molt important). Amb això parlem sobretot de la oposició de pacifistes i del PSOE, el govern en va passar i això encara accentua més la crisi del govern de l'UCD.

En unes eleccions municipals ja es va veure la gran pèrdua d'electorat del partit; però fou en les eleccions del 82 quan hi va haver un debacle. A partir d'aquí el partit va intentar mantenir-se, però al final es va disgregar.

3.b. El Govern del PSOE: Ingrés CEE, OTAN, etc... (1982-96)

Així, ens trobem que en les eleccions del 1982 sorprèn l'èxit del PSOE.

Les mesures que pren aquest govern són, per començar, mesures econòmiques. Ha de prendre mesures dràstiques per reduir la inflació, augmentar la inversió, calia crear llocs de treball (però cal dir que la quota d'aturats el 85-86 és de 2 milions i mig d'aturats - bestial la xifra, afegint-hi que és una despesa enorme-). Per tant, a nivell econòmic cal prendre mesures. A banda d'això, en aquest període torna a haver-hi una intensificació molt forta del terrorisme, els GAL,...

Altres elements: el problema de l'OTAN, la introducció a la CEE i l'apropament als països d'Amèrica del Sud.

El PSOE sempre s'havia oposat a la integració d'Espanya a l'OTAN, però quan arriba al govern veu que estar-hi té elements positius. Amb tot, la propaganda que s'havia fet que quan arribés al govern se'n sortiria no es podia tirar enrera (perquè es volien quedar al govern i no fer enfadar l'electorat). Van convocar un referèndum nacional per saber-ho, i va sortir OTAN SÍ (no per molta diferència, una xifra d'un 52%). Cal afegir dins de la política exterior i referent a l'OTAN, que una persona que hi va intervenir molt va ser Javier Solana (que encara avui és ministre). I que la política de l'OTAN ha anat canviant molt, i actualment hi ha una tendència política de desarmament. I més amb la desintegració de la URSS - l'OTAN passarà a ser con una ONU (que busca més un procés pacificador més que no pas bel·licista).

L'altre problema era la introducció d'Espanya en l'intent de Mercat Comú Europeu, ja que a Espanya li interessava (la intenció a més era recuperar la força econòmica d'Europa respecte els dos líders mundials -EUA i URSS-). Es crea una mena de mercat comú, de manera que queden eliminades les taxes aranzelàries. Això es veu bo, i ja a finals dels 70 el govern de l'UCD ja havia començat els tràmits (fins i tot ja abans els tecnòcrates). Per entrar Espanya havia d'aconseguir unes condicions: es fixen les condicions, passa un temps per complir-les, després no les compleix, hi tornen,... per això el procés s'allarga. Cal afegir-hi la oposició de França. Espanya podia aportar molt en agricultura i pesca, i com que era França qui subministrava als països de la comunitat aquests productes, per això hi posava tantes traves. Però un any després de Grècia, el juny del 85 entra formar-ne part (però no és membre de ple dret). I al cap d'un any (el 86) ja era membre de ple dret. Aquesta CEE va seguint un procés, i al final es veu que cal anar més enllà que no pas una simple unió econòmica. El 91 es fa el Tractat de Maastricht, on s'acorda el que significa la Unió Europea, és a dir, no serà només una unió purament de mercat, sinó una participació comuna de tots els països de la Comunitat Europea. Quan es substitueix el govern del PSOE pel del PP, el que interessarà serà vigilar la inflació (i el setembre del 97 queda ratificat) (Va ser Fernando Morán el que ho va tramitar tot).

Altres aspectes de política exterior són: la reobertura de les relacions amb Israel; la reobertura amb Gibraltar (lliure comunicació). S'obren les negociacions amb Anglaterra (perquè Gibraltar encara és seu), però no ho volen deixar anar, i en aquell moment hi va haver el casament del príncep de Gales amb la Diana, i cap espanyol hi va anar per les tensions en les relacions diplomàtiques. Es va criticar molt l'actitud anglesa (els nuvis van sortir de la lluna de mel des de Gibraltar per remarcar que era possessió seva).

El govern del PSOE va suposar un canvi generacional, una ruptura i un deslligament total amb el franquisme. Aquest govern va estar sempre liderat per Felipe González. I el canvi fet es concreta en algunes coses:

- La reforma de les forces armades. Cal democratitzar l'exèrcit (Conspiració Galàxia, 23F,...). És a dir, l'exèrcit no es sentia identificat amb el govern. Ara el canvi és transcendental, el que governa l'exèrcit passarà a ser un civil (un ministre de defensa, que va ser Narcís Serra). Aquesta reforma passa també per llicenciar militars,...
- Lluita contra el terrorisme. Un pacte famós va ser el Pacte de l'Ajuria Enea. És un acord entre les diferents forces polítiques basques que al marge de la seva ideologia treballen juntes per eradicar el terrorisme. A més, s'aconsegueix la col·laboració internacional (molts terroristes vivien tranquils al sud de França).
- La construcció d'infraestructura per aconseguir l'estat del benestar. Crear una xarxa administrativa que reafirmi la qualitat de vida. Comencem a parlar de medi ambient,... es crea una infraestructura que millora el nivell de vida.
- A més, s'imposen d'altres coses com: l'educació segons la LODE (pla educatiu), la legalització de la TV privada, la reforma del sistema penal (portada a terme per Fernández Ordóñez),... Tot això va suposar un canvi i una convulsió social. Canvia també la relació entre patronal i sindicats (UGT i CCOO). Hi ha un apropament.

A partir del 91 ja es comença a notar una baixa electoral del PSOE fruit d'un desgast del govern. Però cal afegir-hi una colla de casos de corrupció:

- a) Cas Filesa. Va ser tot un procés en el qual s'acusava al PSOE de finançament il·legal del partit (les campanyes electorals són molt cares // a banda de que entremig algú s'hi devia embutxacar).
- b) Casos d'enriquiment il·lícit de persones del govern:
 - Lluís Roldán. Director de la Guàrdia Civil. Es va apropiat de fons per mitjà de permisos de construcció de casernes.
 - Juan Guerra. Un dels homes forts del PSOE era Alfonso Guerra (vice-president, assessor...), germà d'aquest. Va col·locar al seu germà en un càrrec en la Junta d'Andalusia; aquest usava fons i uns despatxos en nom del vice-president del govern (fins i tot per ús personal). Això va generar un procés judicial en el que es va inculpar Juan Guerra (el una primera etapa). Després, en una segona etapa del cas, es va reobrir l'assumpte i es va inculpar al germà. A causa d'això Alfonso Guerra va dimitir.
- c) CESID. Ús irregular de fons de l'estat. Hi ha uns diners dels que no cal justificació per gastar-los, i en molts casos se n'ha fet un ús il·legal. Això ha generat que es fes ús de grabacions telefòniques per inculpar persones (la intervenció dels telèfons era igual, de manera que també va ser delictu).
- d) GAL. Hi ha uns anys, del 83 al 87, que van ser especialment difícils i on l'activitat d'ETA va ser molt important. GAL significa Grup Antiterrorista de Lliberació. Què feien? eren un grup que utilitzant els mateixos recursos d'ETA volien aconseguir la justícia (guerra bruta contra ETA: matar terroristes, membres d'Erri Batasuna,...). De cop dels Gal no se'n sent a parlar més i desapareixen. Uns anys més tard es troben els cossos de dos etarres, Laza i Zabala, i es torna a investigar. A partir es troba membres de la Guàrdia Civil inculpats (que tenen una feina senzilla, però amb sous milionaris). A partir queden implicats: membres de l'administració,... i fins i tot membres del govern: Barrionuevo, Vega, Corcuera, fins a González. El govern fa servir una via legal contra ETA i com que amb aquesta no pot utilitza la guerra bruta per passar comtes (de forma no oficial).
- e) Cas d'IBERCOP. Principals implicats: Mariano Rubio (President del Banc d'Espanya), Miguel Boyer (economista i ministre d'hisenda durant el govern PSOE). Mariano Rubio i altres tenien un paquet important d'accions d'IBERCOP. Aquests

senyors es van desprendre de tot el paquet d'accions just abans que la companyia fes una davallada important i acabés en quiebra (hi va haver diferència de molts milions). Se'ls va culpar de fer ús d'informacions privilegiades en benefici propi. En la major part d'altres inculpats no es van trobar causes de que tinguessin la informació (si més no de forma directa).

Sumant-hi aquests darrers anys plens de corrupció, ens trobem amb el desgast del govern (13 anys d'estar-hi el mateix partit), que provoquen la crisi del govern, fa que no tingui majoria a les eleccions del 96 i guanyi el PP.

3.c. El Govern del Partit Popular (1996- 2004)

El PP és un partit conservador, liberal. És descendent d'Alianza Popular. El líder n'és José Maria Aznar. Com que no té majoria absoluta ha de pactar i ho va haver de fer amb els partits nacionalistes: CiU i el PNV. Són pactes de legislatura, de manera que poden no votar a favor de certes propostes del PP (només hi voten tres cops l'any, en els pactes que permetin la governabilitat, de manera que pot haver-hi aspectes en els que divergeixin amb el PP).

Aspectes importants:

- Un dels objectius prioritaris ha estat vetllar per la inflació i l'IRPF, per aconseguir entrar en la moneda única (que s'ha consumat a la fi del 97).
- Altres han estat: la reforma del servei militar, l'educació,... Però la prioritat ha estat en matèria econòmica (els altres hi són, però amb menys importància).

Evolució de la població espanyola:

-L'envelliment

-Gran immigració (per l'excedent dels països africans)